

מדד הקול הישראלי יוני 2022

פרופ' תמר הרמן וד"ר אור ענבי

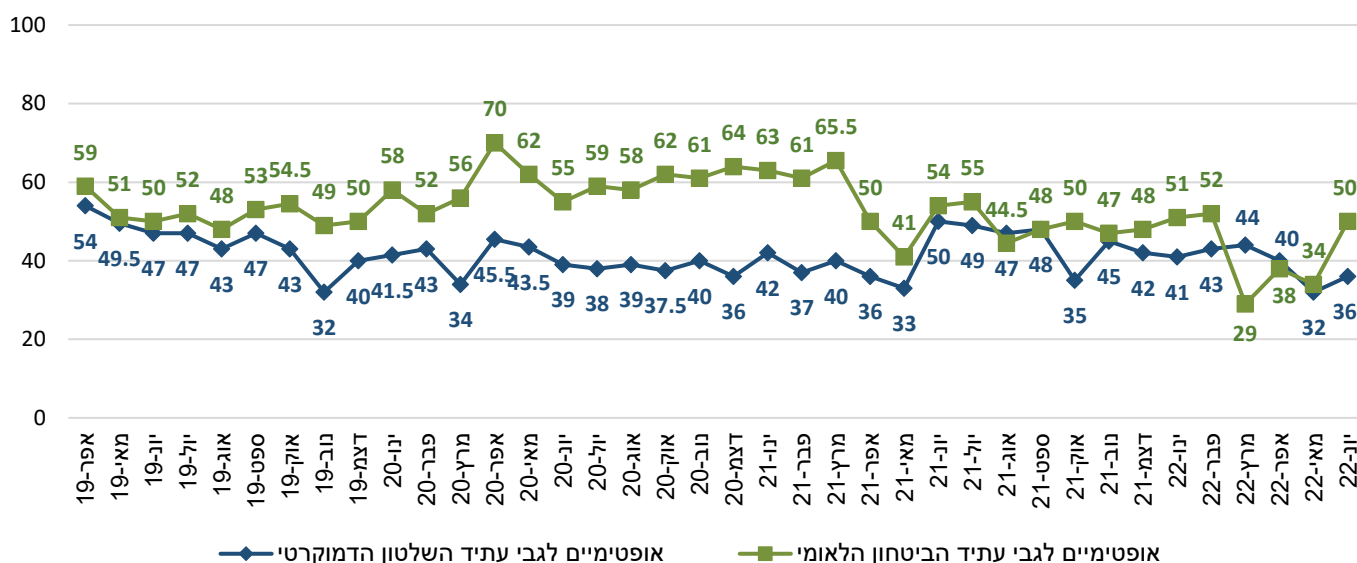
ממצאים עיקריים

- ❖ בכלל המדגם ניכרת החודש עלייה ניכרת באופטימיות לגבי עתיד הביטחון הלאומי ועלייה קלה באופטימיות לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בארץ.
- ❖ העלייה באופטימיות בעתיד השלטון הדמוקרטי ניכרת בעיקר במחנה הימין שעה שבמחנה השמאל חלה ירידה חדה יותר באופטימיות.
- ❖ שיעור הישראלים המרוצים מההחלטה לפזר את הכנסת וללכת לבחירות עולה על שיעורם של מי שאינם מרוצים ממהלך זה.
- ❖ בקרב מצביעי המפלגות שעכשיו באופוזיציה שיעור גבוה מאוד מדווחים שבכוונתם לחזור ולהצביע לאותן מפלגות. בקרב מפלגות הקואליציה התמונה מגוונת יותר – הביטחון בהצבעה חוזרת בחלק מהמפלגות גבוה, כאשר לגבי מפלגות אחרות הסיכוי להצבעה חוזרת נראה נמוך בהרבה בעת הזו.
- ❖ רוב הישראלים עדיין חשים שיש מפלגה שעבורה יוכלו להצביע בבחירות הקרובות בלב שלם.
- ❖ רוב (יהודים וערבים) מעריכים כי יש סיכוי נמוך עד אפסי להשגת הסדר עם הפלסטינים תוך 5 שנים. אין הבדל של ממש בעניין זה בין המחנות הפוליטיים בציבור היהודי.
- ❖ בשמאל יש תמיכה רבה בפתרון שתי המדינות, במרכז – מעט יותר ממחצית תומכים בו ובימין מיעוט זניח.
- ❖ בקרב היהודים (בשלושת המחנות) הרוב מעריכים כי אם לא יימצא הסדר בעתיד הנראה לעין תפרוץ בשטחים אינתיפדה שלישית. בקרב הערבים רק מיעוט, קצת פחות ממחצית, צופים שכך יקרה.
- ❖ רק מיעוט בקרב הערבים סבורים שאם תפרוץ בשטחים אינתיפדה שלישית ימין ערבים ישראלים שיצטרפו לפעילות. לעומת זאת בקרב היהודים רוב בכל שלושת המחנות הפוליטיים סבורים שכך יקרה.
- ❖ בנוגע לשביתה שהייתה במערכת החינוך עמדת הסתדרות המורים אהודה יותר בציבור הערבי מעמדת האוצר. הדעות בציבור היהודי חלוקות בשאלה זו.
- ❖ רוב הציבור בישראל מצדד בדעה כי לכל אשה צריכה להיות זכות להפסיק את ההיריון בשליש הראשון להיריון, אם היא רוצה בכך.

מצב הרוח הלאומי

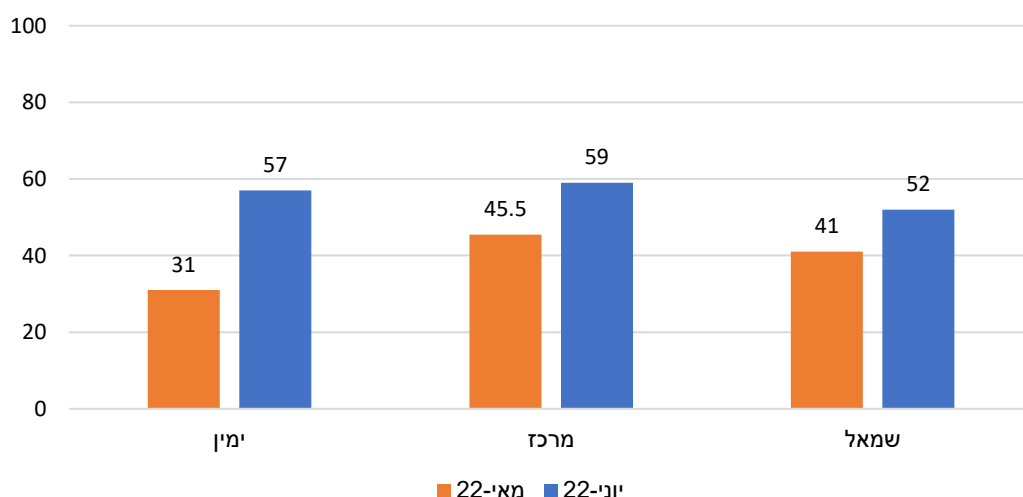
בכלל המדגם חלה בסוף יוני עלייה משמעותית באופטימיות בעתיד הבטחון הלאומי של ישראל אך בשיעור האופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי חלה עלייה קלה בלבד. בשל שינויים מקבילים אלה שיעור האופטימיים לגבי הבטחון הלאומי חזר להיות – כבעבר – גבוה בבירור מאשר שיעור האופטימיים לגבי העתיד הדמוקרטי (פער של 14%).

אופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל ולגבי עתיד הבטחון הלאומי, אפריל 2019-יוני 2022 (%)
(כלל המדגם)

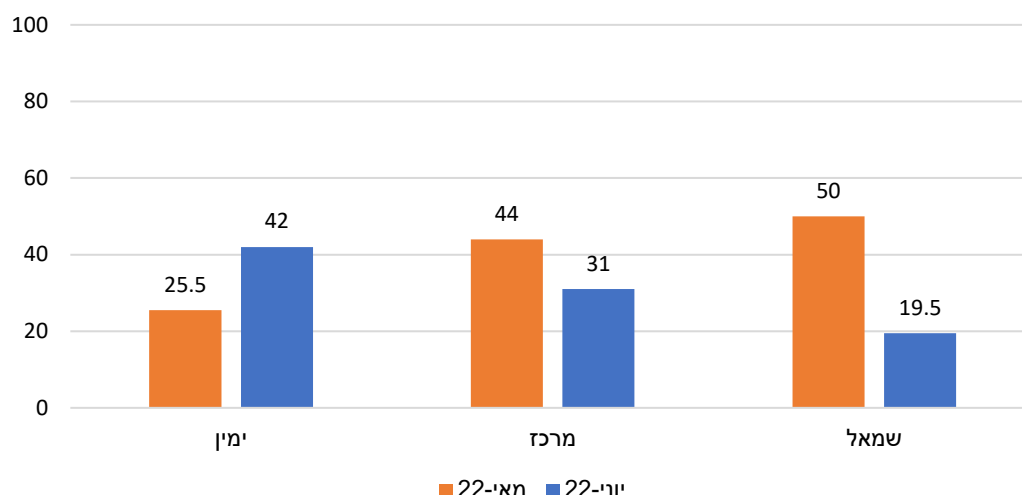
את העלייה באופטימיות לגבי עתיד הביטחון הלאומי אפשר לייחס לשקט הבטחוני ששרר החודש, אבל אולי גם לתקוות להחלפת השלטון שגאו בקרב מצביעי הימין שהיו בשנה האחרונה פסימיים מאוד כמעט בכל נושא ובנושא הביטחון במיוחד כל עוד ממשלת בנט-לפיד עמדה על רגליה. כך, בעוד שבחודש הקודם רק 31% ממי שזיהו עצמם ימין היו אופטימיים בנדון, החודש היה שיעורם כמעט כפול – 57%. עלייה נרשמה גם במרכז ובשמאל, אך מתונה בהרבה (14% ו-11%, בהתאמה).

אופטימיים לגבי עתיד הביטחון הלאומי בישראל, לפי מחנה פוליטי (%) , יהודים, מאי ויוני 2022)

ומה באשר לעתיד השלטון הדמוקרטי בישראל? אמנם בכלל המדגם השינוי קטן, אבל הדבר נובע מ"קיוזו" של העלייה הגדולה באופטימיות של הימין והירידה הגדולה עוד יותר של האופטימיות של השמאל. כלומר, כמו בחודשים הקודמים וכמו בנושאים שנציג להלן, אנחנו רואים כי כיום בשיח הציבורי הישראלי הכל בעיני המתבוננים העושים כן כמעט רק דרך משקפי השיוך הפוליטי שלהם.

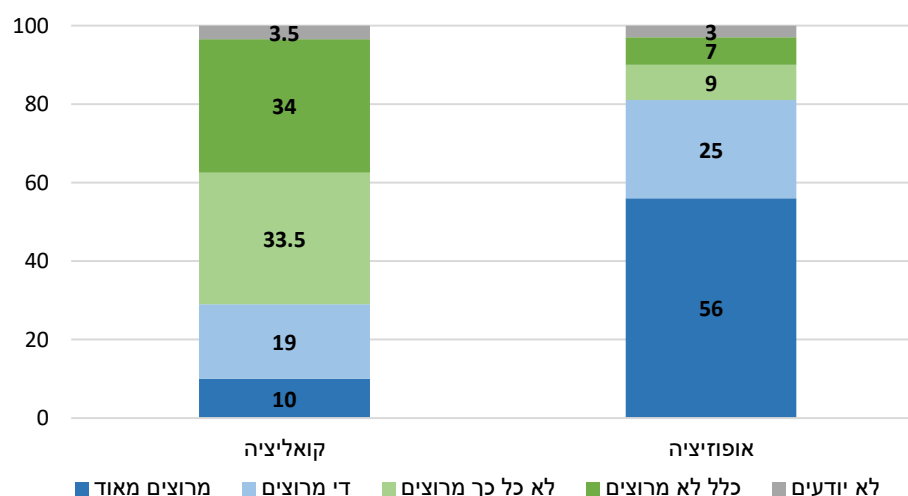
אופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל, לפי מחנה פוליטי (% יהודים, מאי ויוני 2022)

המערכת הפוליטית

הקדמת הבחירות – שיעור הישראלים המרוצים מההחלטה לפזר את הכנסת וללכת לבחירות (51%) עולה בבירור על שיעור מי שאינם מרוצים מהחלטה זו (42%). שלא במפתיע, רוב גדול ממצביעי מפלגות האופוזיציה מרוצים מההחלטה ללכת לבחירות (81%) לעומת מיעוט בלבד (29%) ממצביעי מפלגות הקואליציה.

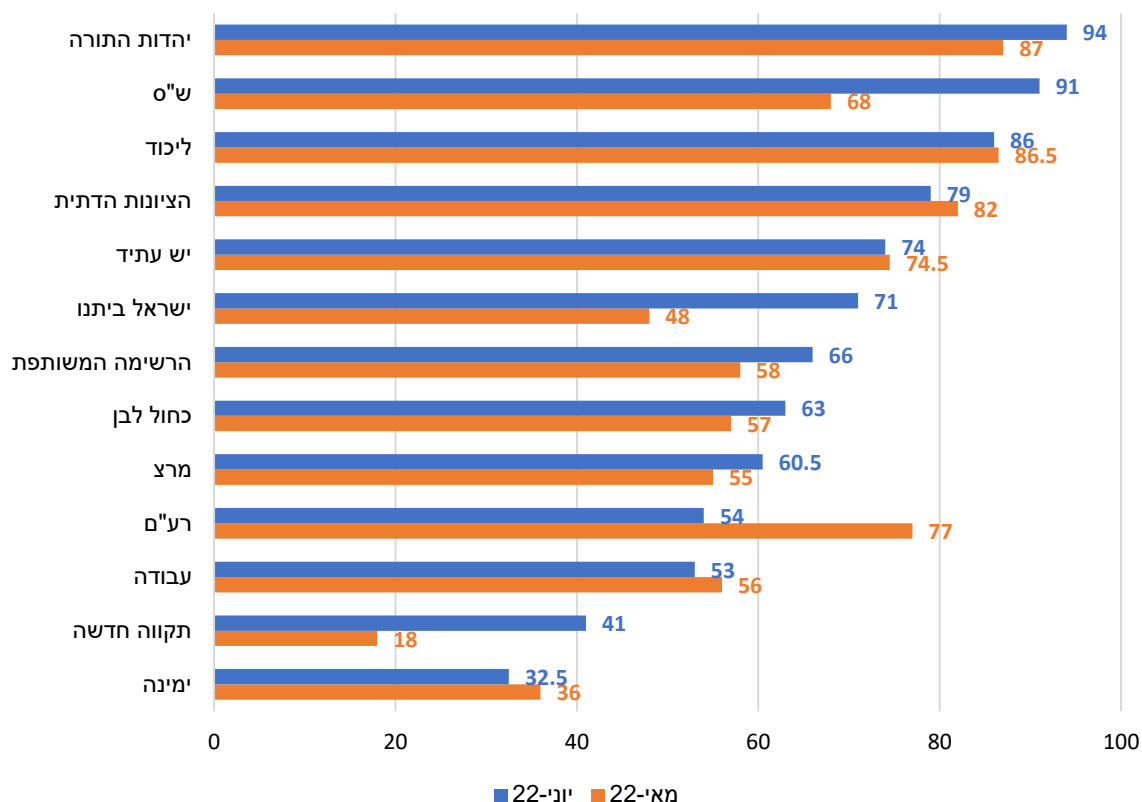
האם את/ה מרוצה או לא מרוצה מההחלטה לפזר את הכנסת? (% כלל המדגם, לפי הצבעה בבחירות האחרונות לכנסת)

אין הבדל משמעותי בסוגיה זו בין יהודים (52% מרוצים) לערבים (48.5% מרוצים).

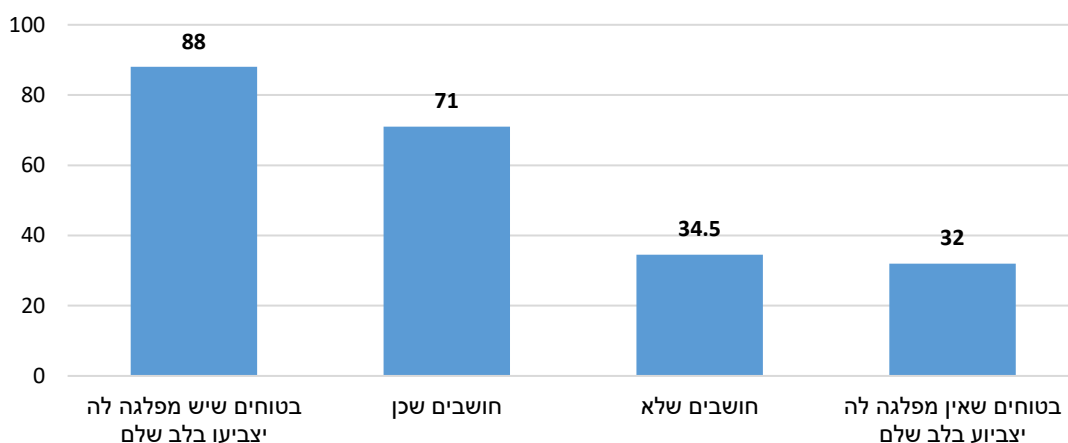
האם יצביעו לאותה מפלגה לה הצביעו בבחירות הקודמות? כיום רוב הישראלים (62.5%) בטוחים או חושבים שיצביעו עבור המפלגות שעבורן הצביעו בבחירות הקודמות. אולם, נמצאו פערים גדולים בכוונות ההצבעה בין מצביעי המפלגות השונות. כאשר שיעור גבוה מאוד ממצביעי מפלגות האופוזיציה ציינו כי יצביעו להן שוב (יהדות התורה – 94%, ש"ס – 91%, ליכוד – 86%, הציונות הדתית – 79%). בקרב מפלגות הקואליציה הפערים גדולים מאוד: בעוד שבקרב מצביעי יש עתיד, ישראל ביתנו, כחול לבן ומרצ יש רוב למי שמדווחים בעת הזו שיחזרו להצביע עבורן (בהתאמה - 74%, 71%, 63%, 60.5%), הרי שבקרב מצביעי רע"ם, העבודה, תקווה חדשה וימינה שיעורים נמוכים בהרבה בטוחים או חושבים שיחזרו ויצביעו עבורן (בהתאמה - 54%, 53%, 41%, 32.5%). יש לציין שמידת הביטחון בנתונים כאן לגבי מפלגות קטנות היא קטנה יותר בגלל הייצוג הקטן יותר שלהן במדגם.

בטוחים או חושבים שיצביעו לאותה המפלגה לה הצביעו בבחירות האחרונות מאי ויוני 2022 (%) , כלל המדגם, לפי הצבעה בבחירות האחרונות לכנסת)

ביטחון בהעדפה האלקטורלית - שאלנו "האם יש מפלגה שאת/ה מרגיש שתוכל להצביע לה בלי היסוס ובלב שלם?" – מרבית המרואיינים ענו חיוב (63%), ורק רבע ענו בשלילה (26%). פילוח לפי לאום מראה כי בקרב היהודים לרוב יש מפלגה שעבורה הם יכולים להצביע בלב שלם (65%) בהשוואה לערבים שם פחות ממחצית חשים כך כיום (48% בלבד). עם זאת, מפתיע למדי לגלות כי חרף הביקורת הציבורית הרבה שנשמעת מכל עבר על המערכת הפוליטית והמפלגתית, חלק גדול מהמצביעים הישראלים ממשיכים להזדהות עם מפלגה זו או אחרת. לפיכך מצאנו קשר בין איתור מפלגה "מתאימה" לבין הביטחון בהצבעה עבורה: רוב מי שדיווחו שיש מפלגה לה יוכלו להצביע לה בלב שלם גם ציינו כי יחזרו ויצביעו לאותה מפלגה עבורה הצביעו בבחירות הקודמות. מנגד – מבין אלה שדיווחו שאין מפלגה שהם מרגישים שיוכלו להצביע עבורה בלב שלם, רק מיעוט ענו שיצביעו לאותה מפלגה לה הצביעו בבחירות האחרונות.

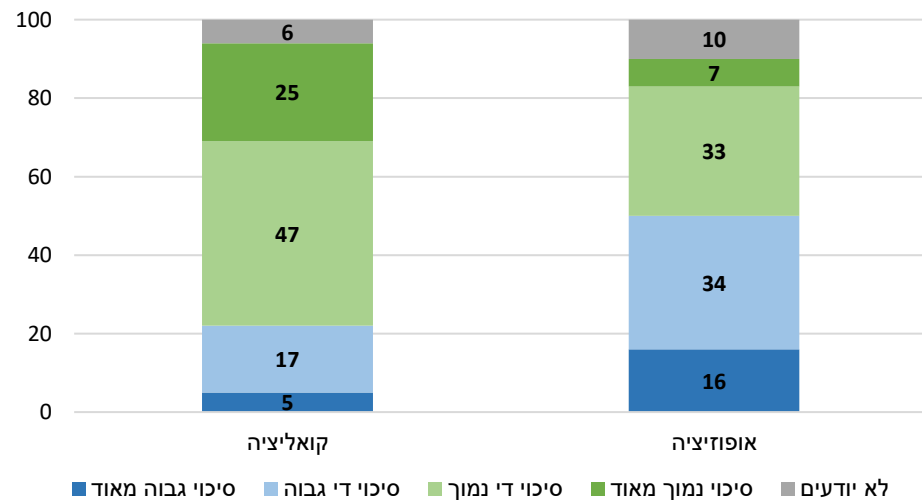
יצביעו לאותה מפלגה לה הצביעו בבחירות האחרונות (%) , כלל המדגם, לפי התשובה האם יש מפלגה שיצביעו לה בלב שלם)

שבירת התיקו בין הגושים – שאלנו: "לדעתך, מה הסיכוי שלאחר הבחירות הקרובות יישבר התיקו בין הגושים ואחד הצדדים יצליח להרכיב ממשלה יציבה הנתמכת על ידי רוב חברי כנסת?" בכלל המדגם רוב לא גדול של המרואיינים (57.5%) סבורים כי הסיכוי להרכיב ממשלה יציבה לאחר הבחירות הקרובות נמוך. רק שליש מהמרואיינים סבורים כי יש סיכוי די גבוה או גבוה מאוד לכך.

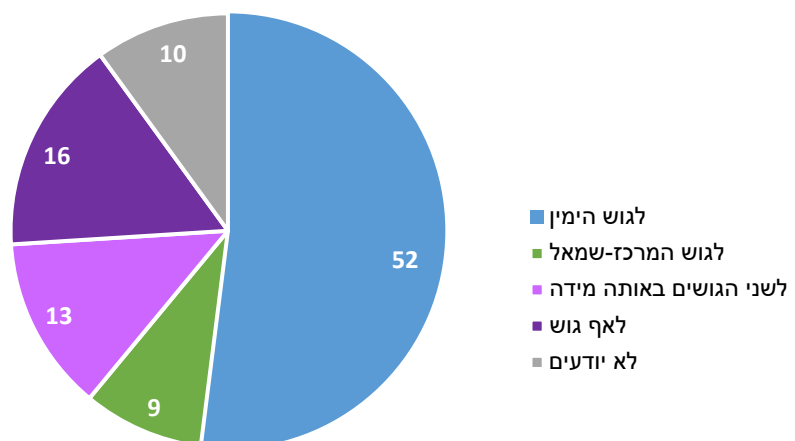
פילוח לפי הצבעה בבחירות האחרונות מעלה כי בעוד רוב גדול (72%) ממצביעי המפלגות שהרכיבו את הקואליציה סבורים כי הסיכוי להקים ממשלה יציבה לאחר הבחירות נמוך, רק 40% ממצביעי מפלגות האופוזיציה חושבים כך, שעה שכמחצית מעריכים (או מקווים...) ההיפך - שהסיכוי לכך גבוה.

הסיכוי שלאחר הבחירות הקרובות יישבר התיקו בין הגושים (%), כלל המדגם, לפי הצבעה בבחירות האחרונות (לכנסת)

לאיזה מהגושים סיכוי גבוה יותר להרכיב ממשלה יציבה? בכלל המדגם מחצית סבורים כי לגוש הימין סיכוי גבוה יותר להרכיב את הממשלה לאחר הבחירות, בעוד שרק 9% סבורים כי גוש המרכז-שמאל יוכל לעשות זאת. עוד 13% ציינו כי לשני הגושים יש אותו סיכוי להרכיב ממשלה ו-16% מעריכים שלאף אחד מהגושים אין סיכוי לכך.

לאיזה משני הגושים יש בעיניך סיכוי גדול יותר להרכיב ממשלה יציבה לאחר הבחירות? (% כלל המדגם)

פילוח התשובות לשאלה זו לפי הצבעה מעלה כי בקרב מצביעי מפלגות האופוזיציה מהימין בבחירות האחרונות יש בטחון רב ביכולתו של הגוש שלהם להרכיב ממשלה יציבה לאחר הבחירות. לעומת זאת בקרב מצביעי במפלגות המרכז-שמאל רק מיעוט סבורים כי הגוש שלהם יכול להקים ממשלה לאחר הבחירות הקרובות.

לאיזה משני הגושים יש סיכוי גדול יותר להרכיב ממשלה יציבה? בפילוח לפי הצבעה בבחירות האחרונות
(%, כלל המדגם)

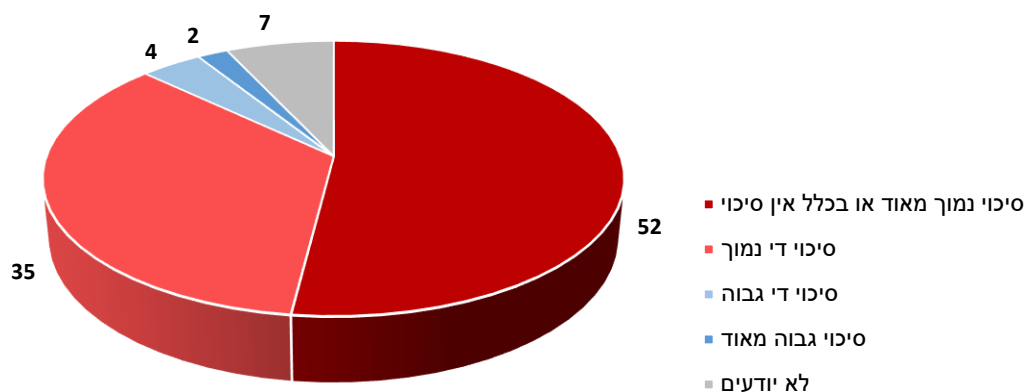
לגוש הימין	לגוש המרכז	לשני הגושים באותה המידה	לאף אחד מהגושים	
ש"ס	100	0	0	
הליכוד	91	3	4	
יהדות התורה	82	9	6	
הציונות הדתית	78	11	4	
ימינה	62	12	14.5	
תקווה חדשה	44	11	18	
ישראל ביתנו	35	21	31	
רע"ם	32	11	21	
הרשימה המשותפת	31	19	24.5	
כחול לבן	30	13	29	
העבודה	28.5	15	26	
מרצ	22	23	10	
יש עתיד	21	19.5	27	

הסכסוך הישראלי-פלסטיני

אם כי לא חלה לאחרונה כל תזוזה במערכת היחסים בין ישראל לפלסטינים, הרי שלקראת ביקור הנשיא האמריקני ביידן באזור, שבמהלכו בלי ספק יעלה לדיון נושא יחסי ישראל והפלסטינים וכן כדי "לשמור יד על הדופק" בחנו הפעם מספר הבטים של מערכת היחסים הזו: הסיכוי לחתימת הסכם, פתרון שתי המדינות והאפשרות לאינתיפדה שלישית אם לא יהיה הסכם בעתיד הנראה לעין.

הסיכוי לחתימת הסכם – יש בציבור הישראלי קונצנזוס כמעט מקיר לקיר (87%) כי הסיכוי לחתימת הסכם שלום עם הפלסטינים בעתיד הנראה לעין הוא קטן עד לא קיים כלל. לא חל בעניין זה שינוי מאז הפעם הקודמת שבדקנו את הנושא באוגוסט 2017 ובספטמבר 2021. פילוח לפי לאום מראה שהערכה זו משותפת ליהודים ולערבים, אם כי הערבים מעט פחות פסימיים (יהודים 91%, ערבים 69%). כמו כן לא מצאנו הבדלים משמעותיים בין שלושת המחנות הפוליטיים (יהודים) – כולם מאוד פסימיים לגבי הסיכוי להסדר בעתיד הנראה לעין.

מה לדעתך הסיכוי שבחמש השנים הקרובות יחתם הסכם שלום גם עם הפלסטינים? (%, כלל המדגם)

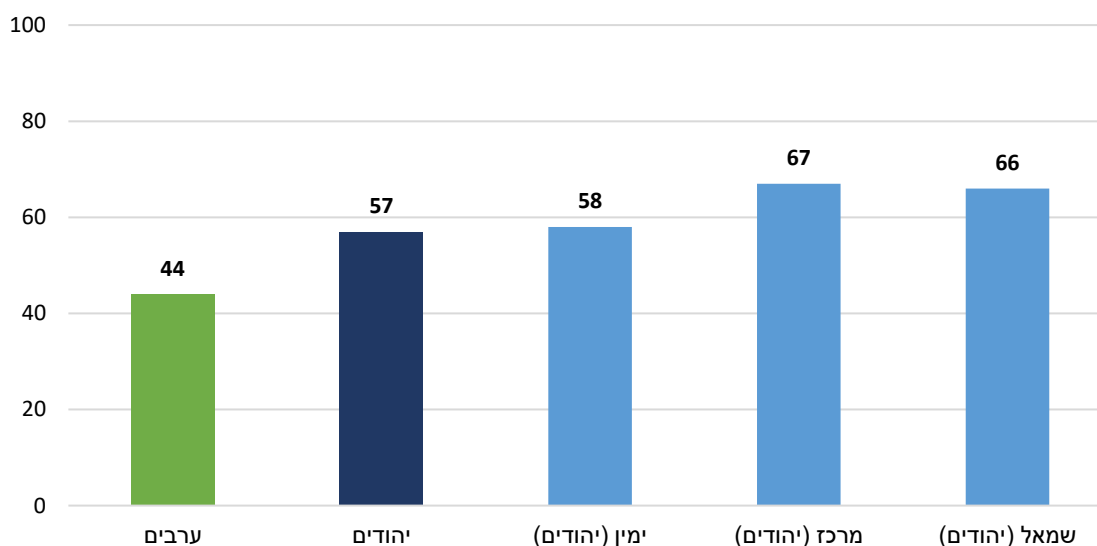

ובכל זאת, ביקשנו להבין עד כמה הפתרון של שתי מדינות לשני העמים מקובל על הציבור בארץ. פתרון שתי המדינות – שאלנו: "אם ישראל והרשות הפלסטינית יגיעו להסכמה על פרטי הסכם שלום, האם תתמוך או לא תתמוך בהסכם, אם הוא יכלול חלוקת ארץ ישראל לשתי מדינות, ישראל והמדינה הפלסטינית?". פילוח לפי לאום הראה כי מדובר במיעוט בקרב היהודים שיתמכו בפתרון זה בנסיבות שהוצגו ואילו בקרב הערבים מדובר ברוב גדול. פילוח לפי מחנות מעלה רוב גדול של תומכים בשמאל ורוב קטן במרכז, לעומת מיעוט קטן מאוד בימין.

%	ערבים	יהודים	ימין (יהודים)	מרכז (יהודים)	שמאל (יהודים)
בטוחים או חושבים שיתמכו	71	32	18	55	80

הסיכוי לאינתיפדה שלישית בהעדר הסדר – בקרב היהודים רוב קטן (57%) חושבים או בטוחים כי בהעדר הסדר בעתיד הנראה לעין תפרוץ אינתיפדה שלישית. ההבדלים בין שלושת המחנות הפוליטיים קטנים, אך ניתן לראות שהימין חושש פחות מהמרכז והשמאל. בקרב הערבים – פחות ממחצית סבורים כך.

מעריכים כי בהעדר הסדר בעתיד הנראה לעין תפרוץ בשטחים אינתיפדה שלישית (%)

במקרה של אינתיפדה שלישית, האם יהיו ערבים ישראלים שיצטרפו לפעילות? בשאלה זו הפער התפיסתי בין יהודים וערבים הוא בולט במיוחד: בקרב המרואיינים הערבים הרוב סברו שלא תהיה הצטרפות כזו של ערבים ישראלים. לעומת זאת, בקרב המרואיינים היהודים הרוב סבורים שזה מה שיקרה והיה ותפרוץ ביהודה ושומרון אינתיפדה שלישית.

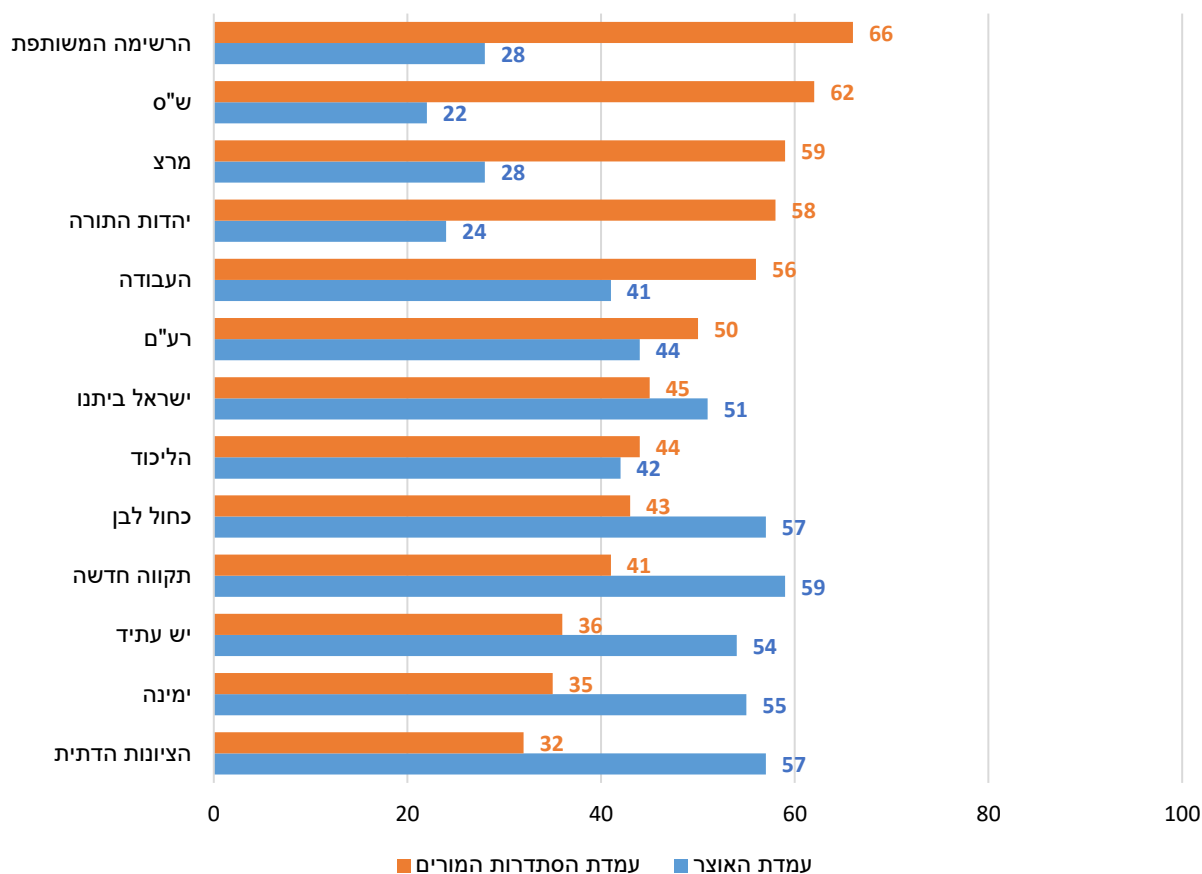
%	ערבים	יהודים	ימין (יהודים)	מרכז (יהודים)	שמאל (יהודים)
בטוחים או חושבים שיהיו ערבים ישראלים שיצטרפו לפעילות	33	73	61	75	75

השביתה במערכת החינוך

מי צודק יותר – הסתדרות המורים או האוצר? הישראלים חלוקים בדעותיהם בנושא. בעוד בציבור היהודי התמיכה בעמדת האוצר מעט גבוהה ובעמדת הסתדרות המורים כמעט זהה (45%-ו-43%), הרי שבקרב הציבור הערבי התמיכה בהסתדרות המורים גבוהה בהרבה (52% לעומת 36%).

בשאלה זו ניתן לזהות הבדל מעניין בין עמדת מצביעי המפלגות המקדמות תפיסות כלכליות חברתיות מובהקות (משל הרשימה המשותפת, ש"ס או מרצ) לבין אלה המצדדות בשוק החופשי, למשל הציונות הדתית וימינה. במקביל אפשר לראות בשאלה זו דמיון בין מפלגות המחזיקות עמדות מנוגדות בנושאים אחרים (למשל הרשימה המשותפת וש"ס או יש עתיד והציונות הדתית).

במשא ומתן בין הסתדרות המורים לאוצר, באיזו מהעמדות את/ה תומך במידה רבה יותר? (% כלל המדגם, לפי הצבעה בבחירות לכנסת)

לסיום נושא זה שאלנו מה השפיע יותר על עיתוי השביתה של הסתדרות המורים, האם שיקולים פוליטיים במטרה להחליש את ממשלת בנט-לפיד, או אי ההתקדמות במשא ומתן עם האוצר. כשני שליש (67.5%) ציינו כי עיתוי השביתה נקבע בגלל חוסר ההתקדמות במשא ומתן עם האוצר, ורק 13% טענו כי העיתוי נובע משיקולים פוליטיים, שמטרתם להחליש את הממשלה.

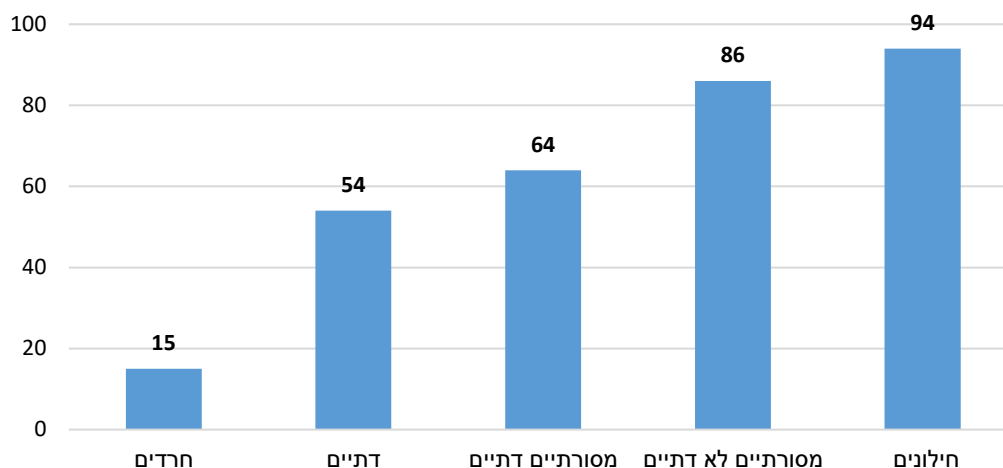
לשאלת ההפלות וחופש הבחירה של נשים

הפסקת הריון לא רצוי בשלב מוקדם של ההריון – בעקבות הפסיקה האחרונה של בית המשפט העליון בארה"ב והסערה שפרצה בעקבותיה, רצינו להתחיל לגשש מה עמדת הציבור בישראל בשאלה זו. ראשית, ביקשנו מהמרוויינים להביע את דעתם על המשפט: "לכל אשה צריכה להיות זכות להפסיק את ההריון בשליש הראשון להריון, אם היא רוצה בכך". בקרב היהודים רוב גדול (75%) הסכימו עם המשפט שלעיל ובקרב הערבים – 54%.

בקרב היהודים מצאנו רוב בקרב הגברים ובקרב הנשים המצדד במשפט האמור, אם כי ברוב בקרב הנשים הרוב הזה היה גדול יותר (נשים – 80%, גברים – 70%). בקרב הערבים מצאנו הבדל דומה, אבל בקרב הגברים מדובר בפחות ממחצית של תומכים בזכות האשה על גופה ובקרב הנשים מצאנו לכך רוב ברור (גברים 48.5%, נשים 60%).

פילוח של התשובות לפי מיקום עצמי על הסולם חרדים חילונים (יהודים) הראה כי רק בקרב החרדים רוב גדול אינו מסכים עם הטענה, אבל בכל הקבוצות האחרות הרוב צידד בה, אם כי רוב בגדלים שונים.

מסכימים כי לכל אשה צריכה להיות זכות להפסיק את ההיריון בשליש הראשון להיריון, אם היא רוצה בכך
(%, יהודים)

* * *

מדד הקול הישראלי יוני 2022 נערך על-ידי מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל והמדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. בסקר, שנערך באינטרנט ובטלפון (השלמות של קבוצות שאינן מיוצגות כראוי במרשתת) בין התאריכים 27-29/6/2022, רואיינו 601 איש ואשה בשפה העברית ו-154 בשפה הערבית, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם $\pm 3.59\%$ ברמת בטחון של 95%. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון מדגם. לקובץ הנתונים המלא ראו-

<https://dataisrael.idi.org.il>